

VALELÄHTED TEHNIKAUENDUSTE SÜÜKS?

Soome Kergejõustikuliidu veebiajakiri **Yleisurheilu.fi** avaldas huvitava loo valelähete sagenemisest elektronilise stardipüstoli ja valelähteandurite kooskasutamisel. Kuigi meil veel elektroonilisi stardipüstoleid ei tarvitada pole, peaks teema huvi pakkuma mitte ainult starteritele vaid ka sprinteritele ja nende treeneritele. Elektrooniline püstol on riistapuu, mis harjumuspärast pauku ei tee. Selle asemel kostub püstoli päästikule vajutamise hetkel startijate seljataga asuvatest kõlaritest helisignaali.

Soomes on märgatud, et elektroonilise stardipüstoli ja valelähteandurite kooskasutamisel on seni väga heade startijatena tuntud jooksjad hakanud „varastama” ja valelähete arv kasvab pidevalt.

Asja kommenteerib IAAF-i rahvusvahelise starteritegrupi liige, Soome Kergejõustikuliidu starterite koolitaja **Vesa Artman**:

Elektroonilise stardipüstoli signaali kuulevad kõik jooksjad samal hetkel, kui starter päästikule vajutab. Tavalise stardipüstoliga tehtud pauk jõuab võistlejateni hääle levimiskiirusel ja kaugematelt radadelt startijad kuulevad seda lähemalolijatest hiljem.

Kohati näib, et mõned võistlejad suudavad elektroonilisest püstolist tulevale stardisignaali reageerida 0,1 sekundist lühema ajaga, aga valelähteandurid fikseerivad selle valestardina. Seejuures on äärmiselt tähelepanuväärne, et rahvusvahelistel suurvõistlustel, kus kasutatakse Omega või Seiko aparatuuri, seda probleemi ei esine. Miks see nii on, ei tea keegi. Oletatakse, et Omega ja Seiko aparaat on seadistatud selliselt, et signaal jõuab kõlaritesse väikese viivitusega.

Ettepanekuga kehtestada võistlusmäärustega ühesugused tehnilised nõuded elektrooniliste stardipüstolite ja valelähteandurite ükskõik millises kombinatsioonis kasutamiseks, on pöördunud IAAF-i poole. Kuni IAAF-is mõeldakse ja arutatakse, tuleb oma tarkusega hakkama saada.

Võimaluseks, mida Soomes kasutama hakatakse, on viia kõlarid startijatest kaugemale, et jooksjat kuuleksid signaali imepisikese viivitusega. Nt 100 m jooksus asetatakse valjuhääldid Soomes nüüd 10 m kaugusele võistlejate selja taha. Eelmisel sisehooajal kasutati seda nippi edukalt hallivõistlustel.

Arutlema peaks ka selle üle, kas praegu kehtivat minimaalset reageerimisaega 0,1 sekundit ei peaks lühendama. Selle kohta, et tänapäeva kergejõustiklastele oleks õigem piir 0,085 sekundit, koguneb järjest rohkem usaldusväärseid tõendeid.

Võistlusmääruste muudatus, millega jooksja diskvalifitseeritakse kohe peale esimest valelähete, lisas starterite töösse parajalt pinget. Võistlejate huvide kaitsmiseks on starterite tegevust pandud kontrollima stardi peakohtunik. (Soomes peab stardi peakohtunik ametis olema alati, kui stardivad üle 14-aastased ja vanemad sportlased).

Stardi peakohtuniku ülesandeks on kontrollida, et stardiprotseduur kulgeks määrustepäraselt. Ta võtab vastu starterite otsusega rahulolematute jooksjate protestid. Stardi peakohtunikul

on õigus starterite määrustevastaseid otsuseid muuta, seda eriti juhtudel, kui valelähe on antud valele võistlejale või on võistlejale stardis „nõksutamise” eest ebaõiglaselt valelähe määratud.

Ükskõik, milliste segaduste või arusaamatuste korral stardipaigas, peaksid jooksjad viivitamatult stardi peakohtuniku jutule minema.

Vesa Artmani jutust selgub, et elektroonilise püstoli kasutamisel (kui tegemist pole Omega või Seiko aparatuuriga) võivad valelähteandurid näidata valelähet ka siis, kui võistleja jõuab määrustepäraselt reageerida kiiremini, kui 0,1 sekundiga. Oma tegevuses alati võistlejate huvidele mõtlevad Soome kohtunikud on asja uurima hakanud ja üritavad vastuabinõusid kasutusele võtta. Kas teiste maade starterid Soome kolleegide eeskujule järgnevad, pole teada. Seetõttu võivad ka meie sprinterid sattuda rumalasse olukorda, kus väga hea ja määrustepärane start „liiga kiiresti” töötava masina tõttu valelähteks loetakse. Kindlasti tuleks sellisel puhul stardi peakohtunikule kohe suuline protest esitada, kuid kahjuks on selle positiivseks lahendamiseks, st uue startimisvõimaluse saamiseks, vähe lootust, sest kes masina vastu ikka saab!

Tõlkis ja kommenteeris Peeter Randaru